

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука
Факультет декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра монументального і станкового живопису

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 07. ЖИВОПИС СПЕЦІАЛЬНИЙ

Загальна інформація про дисципліну

Рівень (ступінь) вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація
Спеціалізація	В4.01 Візуальні мистецтва
Освітня програма	«Образотворче мистецтво»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Курс / семестр	I курс, I–II семестр
Кількість кредитів ЄКТС	7 кредитів / 210 годин
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції –
	Семінарські –
	Практичні – 68 годин
	Самостійна робота – 142 години
Форма підсумкового контролю	Екзаменаційний перегляд
Викладач	 Петрук Роман Ігорович Посада: професор Почесне звання: заслужений діяч мистецтв України Вчене звання: доцент Профайл викладача: https://kdidpamid.edu.ua/academy/petruk-roman-igorovych/
Контактна інформація викладача	E-mail: petruk_r@kdidpamid.edu.ua
Ресурси комунікації з викладачем	Moodle
Дні занять	Згідно діючого розкладу занять
Консультації	Відповідно до графіку

Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Живопис спеціальний» є ключовою для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня ОП «Образотворче мистецтво» і спрямована на поглиблене вивчення та практичне опанування складних живописних систем, технік та матеріалів. Метою є формування у здобувачів високого рівня професійної майстерності, здатності до самостійної мистецької діяльності, експериментування та дослідження через освоєння різних живописних технік.
Мета й завдання навчальної дисципліни	Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання. I семестр Знати: 1. Властивості кольору і тону та їх застосування при komponуванні складних композицій з натури. 2. Властивості художніх матеріалів, їх взаємодію. 3. Різновиди техніки живопису (лесування, імпасто), методи підготовки основи (полотна, картону, дошки тощо) та ґрунтів. 4. Закони повітряної та лінійної перспективи у контексті просторового розміщення фігури. 5. Світлотіньове моделювання об'ємів тіла людини – торса, голови, кінцівок. Вміти: 1. Створювати фігуративні композиції з урахуванням

	законів простору, ритмічної побудови. 2. Професійно використовувати колір, будувати колірну гаму для передачі об'єму та психології. 3. Самостійно готувати робочу поверхню, працювати з імприматурами. 4. Впевнено володіти обраною технікою при зображенні живої моделі. 5. Виконувати швидкі етюди фігури в різних пластичних варіаціях. 6. Здійснювати тональне та колірне моделювання складних анатомічних форм. 7. Використовувати різні види мазка для передачі матеріальності зображуваного об'єкта. II семестр Знати: 1. Принципи глибинного аналізу та інтерпретації складних візуальних образів. 2. Сучасні тенденції та інноваційні підходи у живописі. 3. Методи документування та презентації твору живопису. 4. Взаємозв'язок тіла людини з оточенням та його роль у розкритті образу. 5. Особливості та можливості перебільшення (утрирування) та стилізації анатомічних форм для художньої виразності. Вміти: 1. Експериментувати з комбінуванням технік,
--	--

	використовувати різні фактури. 2. Адаптувати обрану техніку та стиль до конкретного завдання. 3. Організовувати світло для моделювання фігури, працювати з поняттям «абстрактного світла». 4. Використовувати драпірування, одяг та аксесуари для підсилення композиції та увиразнення пластики тіла людини.
Передумови вивчення дисципліни	Навчальні дисципліни, вивчені раніше: 1) Живопис; 2) Рисунок; 3) Композиція; 4) Пластична анатомія; 5) Кольорознавство.
Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральні компетентності	Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі образотворчого мистецтва під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетенції (ЗК)	ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК 5. Здатність розробляти та керувати проєктами.
Фахові (предметно-специфічні) компетенції спеціальності	СК 1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу. СК 2. Здатність трактувати формотворчі мистецькі

	засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства. СК 8. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій в контексті проведення мистецтвознавчих та реставраційних досліджень. СК 9. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого та/або декоративного мистецтва.
--	---

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лек	сем	практ	самост
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1					
Тема 1. Поетапність ведення живописного твору. Пошукові ескізи композиції, вибір матеріалів. Абстрагування.	30			10	20
Тема 2. Оголена фігура при штучному освітленні.	30			10	20
Тема 3. Оголена фігура в монохромі. Торс як самодостатня композиція (фрагментація та крупний план).	20			10	10
Тема 3.1. Автопортрет. Фігура у складному інтер'єрі.	10			-	10
Усього годин за змістовим модулем 1	90			30	60
Змістовий модуль 2					
Тема 4. Складні драпірування та їх взаємодія з тілом людини.	37			12	25
Тема 5. Оптичне змішування кольорів для моделювання форми тіла людини.	37			12	25
Тема 6. Постать в динамічному ракурсі. Фактура живопису.	34			14	20

Тема 6.1. Фігуративні етюди з натури.	12			-	12
Усього годин за змістовим модулем 2	120			38	82
РАЗОМ:	210				

Рекомендовані джерела інформації

1. Богомазов О. К. Живопис та елементи /упоряд. : Т. Попова, С. Попов ; авт. вступ. ст., ред. Д. Горбачов ; МФ «Відродження». Київ : Задумливий страус, 1996. 152 с. : іл.
2. Від школи до храму. Каталог. Київ.: Видавництво «Дніпро», 2010.
3. Войтович В. Микола Стороженко : альбом. Київ : Дніпро, 2008. 184 с.
4. Григор'єв С. Спогади : мемуари художника. Київ : Шк. світ, 2010. 84 с.
5. Дьомін М. В. Феноменологія нового мистецтва Миколи Писанка: до 95-річчя мистця. Сучасність. 2005. № 1. С. 120–123.
6. Gottfried Bammes. Der nackte Mensch. – Dresden.: Veb Verlag der Kunst, 1982. 473 s.
7. Іттен Йоганес. Наука дизайну та форми. Київ : “ArtHuss”, 2021.
8. Медведєва Л. В. Віктор Зарецький. Митець, рокований добою. Київ : Оранта, 2006. 432 с.: іл
9. Михайлова Р. Д., Петрук Р. І. Майстерня живопису та храмової культури: іконописний ряд Великодмитровицької церкви на Київщині : монографія. – Київ : КНУТД, 2021. – 152 с. : іл.
10. Михайлова Р. Д., Петрук Р. І. Микола Стороженко: портрет «В червоному» як досягнення «таїни живопису». *Актуальні проблеми розвитку українського мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 17–19 черв. 2022 р. Луцьк : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 85–88.
11. Михайлова Р. Д., Петрук Р. І. Твір монументального живопису в сучасних умовах: призначення, зміст, виконання. *Актуальні проблеми*

сучасного дизайну : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 27 квіт. 2023 р. Київ: КНУТД, 2023. Том 2. С. 348–351.

12. Михайлова Р. Д., Храпачов О. М. Станковий живопис Валентини Виродової-Готьє: типологія творів. *Вісник Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури*. Київ, 2025. № 3. С. 140–158.

13. Петрук Р. І. Творча й педагогічна іпостасі професора В. І. Баринової-Кулеби. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2020. Вип. 34. Т. 4. С. 10–19.

14. Петрук Р. І. Останній твір Миколи Стороженка. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2021. Вип. 35. Т. 4. С. 79–90.

15. Петрук Р. І. Пасторальні мотиви у творчості Віри Баринової-Кулеби. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2021 Вип. 37. Т. 3. С. 27–34.

16. Петрук Р. І. Пленери Миколи Стороженка на цілих землях Алтаю і Казахстану. *Збереження і розвиток традицій пленеру: художня освіта і арт-туризм* : тези доп. III Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса 04–05 лют. 2021 р. Одеса : Астропринт, 2021. С. 75–76.

17. Петрук Р. І. Роль Сергія Григор'єва і Тетяни Яблонської у творчому становленні Миколи Стороженка. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2021. Вип. 36. Т. 2. С. 80–88.

18. Петрук Р. І. Переддипломні пленери Ади Рибачук та Володимира Мельніченка. *Збереження і розвиток традицій пленеру: художня освіта і арт-туризм* : тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса 31 січ. – 1 лют. 2022 р. Одеса : Астропринт, 2022. С. 79–81.

19. Петрук Р. І., Михайлова Р. Д. Муза Миколи Стороженка. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2022. Вип. 47. Т. 3. С. 4–11.
20. Роман Петрук. Полотно душі : альбом-монографія / упоряд. Р. Петрук. – Нью-Йорк : Алмаз, 2020. – 624 с. : іл.
21. Петрук Р. І., Старунська А. С. Монументальне мистецтво у просторі українського міста. *Дизайн і мистецтво України у часі національного супротиву* : зб. тез доп. Всеукр. наук. конф. Київ : НАМУ, 2023. С. 31–33.
22. Петрук Р. І., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання. *Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., Одеса, 15 трав. 2024 р. Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. С. 79–81.
23. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві. Київ : Вища школа, 1995. 96 с.
24. Смирна Л. В. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві : монографія / Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 480 с. : іл.
25. Соловей О. В. Пластичні трансформації станкового живопису Миколи Стороженка : від «суворого стилю» до метафізики картинної площини. *East European science journal*. 2020. № 8 (60). С. 8–14.
26. Стороженко М. А. Одісея мистецької жаги [Олексія Захарчука]. *Антиквар*. 2019. № 3. С. 76–83.
27. Яблонська Тетяна : щоденники, спогади, роздуми. Київ : Родовід, 2020.

Методи контролю та розподіл балів

І семестр

Назви змістових модулів і тем	Дата проведення	Формат контролю	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Згідно з графіку навчального процесу	<i>Перевірка виконання практичних завдань; перевірка виконання самостійних завдань</i>	3x20 балів = 60 балів
	Згідно з графіку навчального процесу	<i>Презентація (перегляд семестровий)</i>	40 балів
РАЗОМ:			100

ІІ семестр

Назви змістових модулів і тем	Дата проведення	Формат контролю	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 2	Згідно з графіку навчального процесу	<i>Перевірка виконання практичних завдань; перевірка виконання самостійних завдань поточний модульний контроль.</i>	3x20 балів = 60 балів
	Згідно з графіку навчального процесу	<i>Презентація (перегляд семестровий)</i>	40 балів
РАЗОМ:			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		

35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Технічне, програмне та інструментальне забезпечення

Необхідне обладнання, устаткування	<i>Мольберт</i>
Необхідні засоби	<i>Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи тощо.</i>
Програмне забезпечення	<i>Microsoft Office, Adobe Illustrator, Adobe Photoshop тощо.</i>
Матеріали, інструменти	<i>1. Основа для живопису – полотно на підрамнику, картон, папір.</i> <i>2. Фарби – олійні, акрилові, темпера, акварель.</i> <i>3. Інструменти для нанесення – пензлі, мастихіни.</i> <i>4. Допоміжні засоби – розріджувачі, лаки, фіксативи; палітри; ємності для розріджувачів; ганчірки.</i> <i>5. Репродукції творів мистецтва (бібліотека Академії).</i>

Політика вивчення навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	<i>Під час роботи над завданнями порушення академічної доброчесності є неприпустимим: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.</i> <i>Усі роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до перегляду у разі його відсутності.</i> <i>Здобувачі зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</i> <i>Здобувачі зобов'язані дотримуватися правил академічної</i>
---	--

	<i>доброчесності. Творчі роботи надаються викладачеві з усіма начерками, пошуковими ескізами до проміжних етапів виконання, що підтверджують авторство.</i>
Політика щодо відвідування занять	<i>Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному (онлайн) режимі за погодженням із викладачем, з презентацією виконаних завдань під час консультації викладача.</i> <i>Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Недопустимі запізнення на заняття без поважної причини.</i>
Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання	<i>Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни.</i> <i>Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. Завдання, які не виконані у встановлений термін, оцінюються викладачем в межах 50% звичайної оцінки.</i>
Політика щодо правил поведінки на заняттях	<i>Навчальна дисципліна передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики, рекомендацій.</i> <i>Під час занять здобувач повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка, авторські пропозиції з теми заняття, що базуються на аргументах, зібраних під час практичних або самостійних занять.</i>
Політика щодо комунікації з викладачем	<i>Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18:00).</i> <i>Умови листування:</i> <i>1) в темі листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни;</i> <i>2) в полі тексту листа позначити ПІБ здобувача, який звертається (анонімні листи не розглядаються);</i> <i>3) файли підписувати так: прізвище_завдання.</i> <i>Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf.</i> <i>Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.</i> <i>У разі відрядження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з керівництвом та здобувачами.</i>

Детальнішу інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни: <https://kdidpamid.edu.ua/academy/robochi-programy-navchalnyh-dysczyplin-ta-inshi-navchalno-metodychni-materialy-kafedry-monumentalnogo-i-stankovogo-zhyvopysu/>

Розробник силябусу
навчальної дисципліни  Роман ПЕТРУК

Гарант освітньої програми  Роман ПЕТРУК

В.о. завідувача кафедри МСЖ  Ольга ВАСКЕВИЧ

Силябус затверджено
на засіданні кафедри монументального
і станкового живопису
від 26.08.2025, протокол № 1